

23.06.2022

POL-2022-69420

Jakelun mukaan

Sisäministeriön lausuntopyyntö VN/23284/2021

Poliisihallituksen lausunto luonnokseen hallituksen esitykseksi laiksi poliisilain 9 luvun 1 ja 10 §:n muuttamisesta ja eräistä siihen liittyvistä laeista

1 Lausuntopyyntö

Sisäministeriön poliisiosasto on pyytänyt Poliisihallituksesta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi poliisilain 9 luvun 1 ja 10 §:n muuttamisesta ja eräistä siihen liittyvistä laeista.

Säädösvalmistelussa tavoitteena on ollut, että poliisi antaisi maksuttomasti virka-apua sosiaalihuollon viranomaiselle, joka toimii lastensuojelutehtävissä ja sosiaalipäivystyksen tehtävissä. Lisäksi tavoitteena on ollut laatia ehdotus laintasoisesta sääntelystä poliisiin antaman virka-avun kustannusten korvaamisesta eli virka-avun maksullisuudesta ja maksujen yleisistä perusteista sekä poikkeuksista virka-avun maksullisuuteen. Tavoitteena on ollut myös pysyttää poliisin suoritteiden maksullisuudesta annetussa asetuksessa säädetty virka-apuasiat jatkossakin maksuttomina. Ehdotetut säännökset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

2 Poliisihallituksen lausunto

2.1 Yleistä

Poliisihallitus katsoo, että ehdotetut muutokset selkeyttävät virka-apua koskevaa sääntelyä ja edistävät tehokkaan viranomaistoiminnan toteuttamista.

Poliisihallitus pitää perusteltuna, että virka-avun maksullisuudesta säädetään Suomen perustuslain (731/1999) 81 §:n 2 momentin edellyttämällä tavalla laissa. Myös poikkeaminen virka-avun maksullisuudesta on perusteltua säätää lain tasolla.

2.2 Poliisilain säännökset poliisin virka-avusta ja sen maksullisuudesta

Esityksessä ehdotetaan, että poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ään lisätään uusi 4 momentti, jonka mukaan virka-avun pyytjä vastaa virka-avusta perittävästä maksusta ja päätöksen perittävästä maksusta tekee virka-avun antamisesta päättävä päällystöön kuuluva poliisimies, jollei laissa toisin

säädettä. Vallitsevan asiantilan selkeyttämiseksi on perusteltua ja tarpeellista säätää poliisin virka-avun maksullisuudesta lain tasolla poliisilaissa.

Esityksessä ehdotetaan poliisilain 9 luvun 1 §:ään lisättäväksi myös uusi 5 momentti, jonka mukaan maksun suuruus määritetään siitä aiheutuvien kustannusten perusteella. Säännöksen mukaan virka-avusta aiheutuva maksu voidaan kuitenkin jättää perimättä, jos se on perusteltua sosiaalisista, taloudellisista tai muista näihin verrattavista henkilökohtaisista syistä. Ehdotettu säännös yksityishenkilön mahdollisuudesta saada virka-apua harkinnanvaraisesti maksutta on omiaan estämään yksittäisille henkilöille kohtuuttomien lopputulosten syntyminen heidän henkilökohtainen tilanteensa huomioon. Mahdollisuus poiketa virka-avun maksullisuudesta edellä kuvatuissa tilanteissa on Poliisihallituksen näkemyksen mukaan kannatettava.

Lisäksi poliisilain 9 luvun 1 §:ään esitetään lisättäväksi 6 momentti, jonka mukaan virka-avun maksullisuutta koskevaan päätökseen saa vaatia oikeuslaituksen siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös poliisilain 9 luvun 10 §:n 2 momentti siten, että sisäministeriön asetuksella voidaan säätää tarkemmin maksusta, joka peritään virka-avun pyytäjältä. Edellä viitattujen säännösten osalta Poliisihallituksella ei lausuttavaa.

2.3 Poliisin maksuton virka-apu lastensuojelulle ja sosiaalipäivystykselle

Esityksessä ehdotetaan sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) 22 §:n muuttamista siten, että hyvinvointialueella on oikeus saada virka-apua laissa säädettyjen tehtäviensä suorittamiseksi tarpeellista virka-apua muilta viranomaisilta. Lisäksi ehdotetun säännöksen mukaan hyvinvointialueen sosiaalihuollon viranomaisella on lastensuojelutehtävissä ja sosiaalipäivystyksen tehtävissä oikeus saada poliisilta poliisilain mukaista virka-apua maksutta. Virka-avun antajan tulee pykälän mukaan salassapitovelvollisuuden estämättä ilmaista hyvinvointialueelle ja hyvinvointialueen sosiaalihuollon viranomaiselle virka-aputehtävän edellyttämät tiedot.

Poliisihallitus toteaa osaltaan, että yhteiskunnan erityisen haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden suojaaminen ja hyvinvoinnin turvaaminen on erityisen tärkeää kuten hallituksen esityksessä on hyvin kuvattu. Lastensuojelulle ja sosiaalipäivystykselle annettavan virka-avun maksuttomuus on perusteltua huomioon ottaen jo olemassa oleva mielenterveyslakiin perustuvan virka-avun maksuttomuus. Hallituksen esityksen luonnoksessa ei ole mainintaa siitä, onko säännösvalmistelussa arvioitu hyvinvointialueiden lisäksi valtion koulukotien toimintaa.

Virka-avun antaminen ei siirrä toimivaltaisen viranomaisen velvollisuuksia ja toimivaltuuksia pois vastuuviranomaiselta, mutta sitoo virka-apua antavan poliisin resursseja operatiivisessa poliisitoiminnassa. Virka-avun tarkoi-

tus ei luonnollisestikaan voi koskaan olla se, että virka-apua pyytävä viranomais hankkisi poliisilta virka-apuna työvoimaa omien heikkojen resurssiansa vuoksi. Virka-avun muuttamisella maksuttomaksi on vähentävää vaikutusta poliisin tuottoihin kuten luonnoksessa hallituksen esitykseksi on kuvattu. Toisaalta virka-avun maksuttomuus toki samalla vähentää laskutukseen liittyvää hallinnollista työtä poliisissa. Lausuttavana olevan hallituksen esityksen lisäksi ollaan tietävästi lastensuojelulakiin valmistelemissa uutta 69 b §:ää, jossa säädettäisiin poliisin virka-avusta sijaishuoltopaikasta luvatta poistuneen lapsen palauttamiseksi, jolloin poliisin virka-aputehtävät tullevat lisääntymään.

2.4 Lopuksi

Muilla hallituksen esityksessä mainituilla uusilla säännöksillä ei ole tarkoitus muuttaa voimassa olevaan maksuasetukseen perustuvien poliisin virka-aputehtävien maksuttomuutta eikä Poliisihallituksella ole niiden osalta erityistä lausuttavaa.

Poliisihallitus yhtyy siihen näkemykseen, että laki eräiden poliisin virka-apukustannusten korvaamisesta (259/1956) tulisi kumota sen vanhentuneisuuden takia.

Poliisijohtaja

Sanna Heikinheimo

Poliisitarkastaja

Marja Kiiski

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 23.06.2022 klo 13:36. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimosta.

Liitteet

-

Jakelu

Sisäministeriö, kirjaamo.sm@govsec.fi

Tiedoksi

Poliisiyljohtaja Seppo Kolehmainen
Poliisihallitus, esikunta
Poliisihallitus, poliisitoimintayksikkö